

در نکوهش خودکشی

ماهیت خودکشی چیست؟ خودکشی، عملی هنجارشکنانه است یا مجرمانه؟ انحرافی است یا غیر اخلاقی؟

فردی که خودکشی می کند، دیگر وجود ندارد تا قانون به سراغش رفته و او را بازخواست کند. پس نمی توان گفت که عملی مجرمانه است. درباره اینکه آیا عملی انحرافی است یا خیر می توان بحث کرد یا حتی درباره هنجارشکنانه بودن این امر می توان کنکاش هایی داشت. متأسفانه در جامعه ما آرام آرام نرخ خودکشی در حال افزایش است و هنجارشکنانه بودن آن در حال کمرنگ شدن است. وقتی عملی تکرار می شود و انجام آن به صورت متعدد در جامعه صورت می گیرد از هنجارشکنانه بودن خارج می شود. آن چه به طور قطع در همه جوامع و در همه زمان ها از آن یاد می شود، این است که خودکشی عملی غیر اخلاقی است. باید به این مقوله پی ببریم که چرا در کل عملی غیر اخلاقی یا هنجارشکنانه اتفاق می افتد؟ برای روشن شدن بحث می توان مثالی آورد. بیابید جرمی مانند سرقت را در نظر بگیریم. هیچ تردیدی نیست که سرقت هم جرم است و هم انحراف. علم جامعه شناسی در این باره می گوید، که شاید فرد به دلیل مشکلات بد اقتصادی که جامعه بر او تحمیل کرده دست به سرقت زده است، پس نمی توان گفت، تنها مقصر در وقوع جرم فرد سارق است. درست است که این فرد مرتکب عملی انحرافی و مجرمانه شده، ولی در وهله اول فرد سارق خود قربانی ساختارهای اقتصادی و اجتماعی است و در وهله بعد به حق دیگری نیز تجاوز کرده است. از سوی دیگر در بحث خودکشی، در میان انواع خودکشی، خودسوزی حالت خاصی دارد و با بقیه متفاوت است؛ چون فردی که خودسوزی کرده در زمان حیات فکر می کرده که هیچ کسی از خانواده گرفته تا محله و شهر و در نهایت جامعه، صدای او را نشنیده است و جانگدازترین حالت خودکشی را انتخاب می کند تا از طریق آن، بتواند پیام خود را به گوش سایرین برساند.

فردی که خودسوزی می کند، تصور می کند انسان ها هر چقدر هم کر و کور باشند، متوجه خواسته او خواهند شد و صدایش را خواهند شنید. به نظر من این کار به تعبیری، یک کنش غیر اخلاقی معطوف به هدف است. حرکتی است که غلط است، اما هدف به دنبال دارد. شکی نیست که خودسوزی عملی غیر اخلاقی است، اما نشان دهنده این است، که فرد در طول حیات خود هدفی را دنبال می کرده ولی دیگران صدای او را نشنیده اند و در نهایت می خواهد با بلندترین فریاد صدای خود را به گوش همگان برساند. چنین فردی می تواند از انواع دیگر خودکشی مانند قرص خوردن هم استفاده کند و احتمال نجات یافتن و زنده ماندن هم در این نوع خودکشی وجود دارد و پس از آن آثار جسمی هم به لحاظ ظاهری به دنبال ندارد.

نباید فراموش کنیم که فردی که خودسوزی می کند، اگر زنده بماند بسیار بدتر از مردن است و نشان می دهد که فرد کاملاً به آخر خط رسیده است. بویژه اینکه در فرهنگ ما، چهره و زیبایی زنان اهمیت بالایی دارد و شاید برای برخی همه هستی و دار و ندار آن فرد تلقی شود. خودسوزی از هر نوع خودکشی از قبیل قرص خوردن یا پرتاب کردن خود از بلندی وحشتناک تر است و در صورت زنده ماندن، عواقب بسیار بدی به دنبال دارد. در وهله اول باید پرسیم چرا؟ اساساً خودکشی از هر نوعی کاری اشتباه است اما باید بفهمیم چرا این اتفاق غیر اخلاقی در جامعه می افتد؟

سرخداياری بالاخره به هدف خود رسید، صدایش شنیده شد. در انجمن جامعه شناسی و در شبکه های مختلف حتی خارجی در این خصوص نشست هایی برگزار شد. طبعاً اگر با انسداد اجتماعی، ارتباطی و رسانه ای مواجه نباشیم، افراد از همه وجود خود هزینه نمی کنند تا با ارتکاب عملی غیر اخلاقی

چرا حضور زنان در ورزشگاه مهم می شود اما خودکشی یک زن دیده نمی شود؟

به هدف برسند. با توجه به رشد علم و تکنولوژی، خواسته ها و مطالبات زنان امروز که در قرن ۲۱ زندگی می کنند و در شبکه های مجازی هم ارتباطات وسیعی دارند، بسیار با زنان ۳۰ سال پیش متفاوت است؛ این امر ایجاب می کند که بیشتر به خواسته های مردم و شهروندان توجه شود. زنان امروز می خواهند مانند مردان از حقوق برابر برخوردار باشند، چه در حوزه ورزش به صورت حرفه ای و چه در حوزه هایی مانند پرکردن اوقات فراغت و رفتن به ورزشگاه بهتر است که مشکلات آنها رفته رفته کم تر شود.

در این خصوص لازم است با نگاه میانه روتری به خواسته های طبیعی شهروندان توجه شود. به عنوان مثال در خصوص رفتن زنان به استادیوم برای تسریع حل شدن مشکلات حتی اگر زیرساخت های لازم جود نداشته باشد، می توان با در نظر گرفتن ورودی های مجزا کار را تسریع بخشید. این خواسته، مطالبه ای طبیعی است و با جد کردن ورودی های زنان و مردان بخش اعظمی از مسأله به راحتی حل می شود. البته قبول داریم که هر کار جدیدی در هر حوزه ای در ابتدا ممکن است کارکردهای منفی هم به دنبال داشته باشد که قطعاً به مرور زمان رفع می شود. بجای که نوپا است و تازه می خواهد راه رفتن بیاموزد حتماً بارها زمین می خورد اما پس از مدت کوتاهی کم تر زمین می خورد و می تواند به درستی راه برود. در خصوص تغییر در برخی زمینه ها مانند همین استادیوم رفتن زنان ممکن است یک سری کارکردهای

منفی تحت تأثیر هیجانات به وجود بیاید، اما مهم این است که تا زمانی که نتوانیم کارکردهای منفی را بپذیریم کارکردهای مثبت فرصت ظهور و بروز پیدا نمی کنند و جامعه رشد نمی کند، بزرگ نمی شود و متحول نمی شود و در نهایت هم شاهد جامعه ای رو به مرگ و زوال، خسته و عقب مانده خواهیم بود.

بهترین کار این است که قانون به صحنه ورود کند، متأسفانه در این خصوص در بسیاری موارد مشمول مرور زمان می شویم، به عنوان مثال در بحث کودک همسری مدت ها است، درگیر مسأله هستیم و مشکل حل نشده است. اگر ورود قانون با سرعت همراه باشد جلوی بسیاری از مشکلات گرفته خواهد شد. وقتی اهداف تعریف می شوند، وسایل رسیدن به آن هم باید تعریف شوند تا افراد برای رسیدن به هدف به هر دستاویز غلطی و با هر میانبری متوسل نشوند.

در زمینه این بحث، امروز زنان ایرانی تحت نگاه زن در عرصه بین المللی از مطالباتی برخوردار هستند و بر اساس معیارها و الگوهای یک زن آزاد، حقوق برابر با مردان می خواهند. در جامعه ای که موانع

برای رسیدن به هدف زیاد باشد و جاده و اتوبانی برای رسیدن به هدف وجود نداشته باشد و بسترهای هموار فراهم نباشد، مردم به این قبیل کارهای غلط روی می آورند. مثلاً تصمیم می گیری به شهر تبریز بروی اگر جاده و اتوبانی وجود نداشته باشد و مجبور باشی به آن شهر برسی مجبوری از هر راهی طی طریق کنی تا به مقصد برسی. این روزها شبکه های مجازی به سرعت اخبار را منتقل می کنند و به تعبیری می توان گفت که با سرعت هر چه تمام تر دنبال خوراک هستند. وقتی فردی گرسنه است نمی توانیم از او سؤال کنیم که چه کت و شلوازی دوست داری! قطعاً شبکه های مجازی هم با رخ دادن اتفاقاتی از قبیل خودسوزی در وهله اول به دنبال انتقال خبری هستند که پربازدید باشد و به معضلات جامعه اشاره کند و در وهله بعدی ممکن است به این مسأله بپردازند که خودکشی یا در این مورد اخیر خودسوزی امری قبیح است و نباید انجام شود. در عین حال چنانچه نظم اجتماعی مطلوبی حکمفرما باشد، قطعاً هدف شبکه های اجتماعی و رسانه ها تقبیح عمل زشتی خواهد بود که انجام شده است.

قطعاً شبکه های مجازی هم با رخ دادن اتفاقاتی از قبیل خودسوزی در وهله اول به دنبال انتقال خبری هستند که پربازدید باشد و به معضلات جامعه اشاره کند و در وهله بعدی ممکن است به این مسأله بپردازند که خودکشی یا در این مورد اخیر خودسوزی امری قبیح است و نباید انجام شود